

SISTEM KVALITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU I REALNA ZNANJA STUDENATA

QUALITY ASSURANCE IN ACADEMIC EDUCATION AND EXISTING KNOWLEDGE OF STUDENTS

MALIŠA ŽIŽOVIĆ

Tehnički fakultet, Čačak, Univerzitet Singidunum, Beograd

DRAGAN TURANJANIN

Visoka poslovna škola, Blace

NEDELJKO DERETIĆ

Visoka poslovna škola, Blace

Rezime: Osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju je sveobuhvatan pojam koji označava stalan, kontinuiran proces evaluacije, procene i poboljšanja kvaliteta sistema visokog obrazovanja. U radu je konstatovano da je uvođenjem Bolonjskog procesa došlo do brzog završavanja studija ali i do pada nivoa realnih znanja svrsenih studenata. Dat je predlog kako zadnje popraviti.

Abstract: Providing quality assurance within the system of academic education is a comprehensive concept which means constant and continuous process of evaluation, assessment and improvement in the academic education. It is stated in the paper that the introduction of the Bologna process came to a quicker completion of studies and a decline in real levels of knowledge of graduates. The proposal has been given in order to know how to fix the latter.

1. UVOD

Upravljanje kvalitetom u poslovanju bilo kog organizacionog sistema jeste imperativ. Kada je u pitanju kvalitet u visokoškolskom obrazovanju, problematika upravljanja je još složenija jer su učinci koje visokoškolske institucije stavljaju društvu na raspolaganje specifični upotrebnici kvaliteta izraženi u vidu znanja koje sa sobom nose edukovani kadrovi.

Polazeći od pretpostavke da danas imamo posla sa akreditacijama, reaktreditacijama, ocenjivanjima i samoocenjivanjima – procesima i procedurama, samovrednovanjima u cilju osiguranja kvaliteta unutar jedinstvenog evropskog obrazovnog prostora te da su standardi „za ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i samovrednovanje“ takodje usaglašeni sa odgovarajućim evropskim standardima, čovek bi pomislio da je u našim visokoškolskim ustanovama idealna situacija.

Možda na papiru to i izgleda tako, možda i ima visokoškolskih ustanova u kojima se dobro radi i odakle izlaze kvalitetni kadrovi, ali globalno gledano, svi koji prate ovu oblast se slažu da je poslednjih godina došlo do pada realnog kvaliteta studija! Zašto je došlo do pada?

Ovde ćemo pokušati da odgovorimo na neka od pitanja koja su po našem mišljenju razlog pada kvaliteta i damo odgovor na to kako bi se ovakva situacija mogla eventualno izbeći poređenjem sa odgovarajućim američkim iskustvima.

2. PREGLED NAŠIH I EVROPSKIH STANDARDA

Da bi smo sagledali i uporedili naš i evropski sistem obrazovanja sa izvornim sistemom koji dolazi iz Amerike navodimo prvo standarde koji dolaze iz Evrope:

Popis evropskih standarda

1. Politika i procedure za osiguranje kvaliteta
2. Odobranje, monitoring i periodični pregled studijskih programa
3. Ocenjivanje studenata
4. Osiguranje kvaliteta nastavnog osoblja
5. Resursi za učenje i podršku studentima
6. Informacioni sistemi
7. Obaveštavanje javnosti

Istovremeno navodimo i naše nacionalne standarde, kojih je iz raznih razloga (koji se mogu naći u mnogim dokumentima onih koji su ih donosili i koje necemo navoditi) više nego onih iz Evrope:

Popis nacionalnih standarda

1. Strategija obezbeđenja kvaliteta
2. Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta
3. Sistem obezbeđenja kvaliteta
4. Kvalitet studijskog programa
5. Kvalitet nastavnog procesa
6. Kvalitet naučnoistraživačkog, umetničkog i stručnog rada
7. Kvalitet nastavnika i saradnika
8. Kvalitet studenata

9. Kvalitet udžbenika, literature, bibliotekskih i informatičkih resursa
10. Kvalitet upravljanja visokoškolskom ustanovom i kvalitet nenastavne podrške
11. Kvalitet prostora i opreme
12. Finansiranje
13. Uloga studenata u samovrednovanju i proveri kvaliteta
14. Sistematsko praćenje i periodična provera kvaliteta

U svim preporukama primene nacionalnih standarda se navodi da „treba obratiti naročitu pažnju da se prihvatanjem istih primeni i evropski standardi, a u cilju integrisanja našeg obrazovnog sistema u jedinstven obrazovni sistem“.

Valja napomenuti da je Nacionalni savet za visoko obrazovanje predvideo mogućnost grupisanja naših standarda u „jedn evropski standard“, a prirodno je onda postaviti prosto pitanje: „Zašto nisu uzeli baš te evropske standarde?“

3. AMERIČKI VISOKOŠKOLSKI OBRAZOVNI SISTEM

Umesto odgovaranja na pitanje zašto i kako je došlo do realnog pada zanja svršenih studenata (uz dobijanje diploma, mora se priznati relativno brzo i svakako brže nego pre, ali sa kojima se najčešće ne postiže nešto što se zaposlenja tiče), ovde ćemo ukazati na neke karakteristične tačke američkog visokoškolskog obrazovnog sistema za koji mnogi kažu da je među najboljima, a opšte je poznado da je on bio model za jedinstveni evropski obrazovni sistem, odnosno za Bolonjsku deklaraciju ili Bolonjski proces.

1. Rektori i prorektori na državnim američkim univerzitetima (nije nam poznato kakva je situacija na privatnim) se postavljaju iz redova nastavnika univerziteta koji su školovani za to (godinu dana) i potom su prošli kroz praktičnu obuku kao pomocnici prorektora na nekom od univerziteta (isto godinu dana).

2. Planovi i programi baznih predmeta se donose na međuuiniverzitetskom nivou (ovo se ne radi jedino na specijalizovanim nestandardnim predmetima vezanim za užu struku na završnim godinama studija).
3. Precizno se definiše i ustanovljava potrebno predznanje studenata pri upisu na bilo koji od željenih kurseva (studenti dakle sami u okviru svojih predznanja kreiraju svoje studije i na osnovu položenih predmeta prave svoju diplomu i osposobljavaju se za ono što mogu i žele).
4. Precizno se definišu vremena potrebna za oblasti u okviru nastavnih predmeta, vremena provere znanja u toku trajanja kursa i završne provere na kraju kursa.
5. Precizno se definiše i vrši kontrola znanja studenata koji su završili kurs (od strane države – odnosno finansijera).
6. Precizno se definiše i pruža podrška studentima u učenju i savlađivanju izabranih kurseva (savetodavni sistemi – savetnici vrše i ocenjivanje studenata).
7. Precizno se definiše i vrši selekcija studenata za izbor pojedinih kurseva i samim tim i studija koje će završiti svaki student pojedinačno, a u cilju da se svako odredi i usmeri na najbolji način.
8. Svaki predmet se izvodi u svakom semestru ako za to postoji interesovanje studenata (tako ne postoji preskakanje semestara da u njima nema nekog predmeta pa nema ni čekanja da se neki predmet ponovo sluša).
9. Preko kontrole znanja svršenih studenata, preko ocena nastavnika od strane savetnika i preko ocenjivanja nastavnika od strane samih studenata na kraju kursa (koje je nekako istovremeno sa nastavničkim ocenama samih studenata) menadžment univerziteta ima uvid u rad svakog pojedinačnog nastavnika.
10. Konačne ocene za studente se formiraju na osnovu ocena nastavnika i savetnika.

Sledeća slika ilustruje kako se na američkim univerzitetima sve striktno planira.

CRITICAL DATES FOR GRADUATE STUDENTS

FALL SEMESTER 2002	
University Dates	
Admission Application	June 1*
Registration	August 22-23
Classes Begin	August 26
Degree Application	September 20
Midpoint of Semester	October 16
Classes End	December 11
Commencement	December 21*
Thesis and Dissertation	
First Submission of Dissertation	October 21
Submit Signed Original Thesis and Final Exam Form	November 12
Submit Signed Dissertation and Final Exam Form	December 16
Submit Final Thesis	December 16
Submit Nonthesis Final Exam Reports	December 16
GSFLT Date	
GSFLT Examination	October 19
SPRING SEMESTER 2003	
University Dates	
Admission Application	September 14*
Registration	January 3
Classes Begin	January 6
Degree Application	January 31
Midpoint of Semester	February 26
Classes End	April 23
Commencement	May 2-3*
Thesis and Dissertation	
First Submission of Dissertation	March 3
Submit Signed Original Thesis and Final Exam Form	April 4
Submit Signed Dissertation and Final Exam Form	April 28
Submit Final Thesis	April 28
Submit Nonthesis Final Exam Report	April 28

GSFLT Date
GSFLT Examination February 1

SUMMER TERM A & C	
University Dates	
Terms A & C Admission Application	March 1*
Terms A & C Registration	May 9
Terms A & C Classes Begin	May 12
Term C Degree Application	May 14
Term A Classes End	June 20

SUMMER TERM B & C	
University Dates	
Term B Admission Application	April 5*
Term B Registration	June 27
Term B Classes Begin	June 30
Term B Degree Application	July 2
Midpoint of Summer Terms	June 30
Terms B & C Classes End	August 8
Commencement (B & C)	August 9*

Thesis and Dissertation	
First Submission of Dissertation (A, B & C)	June 30
Submit Signed Original Thesis and Final Exam Form (A, B & C)	July 18
Submit Signed Dissertation and Final Exam Form (A, B & C)	August 4
Submit Final Thesis	August 4
Submit Nonthesis Final Exam Report	August 4
GSFLT Date	
GSFLT Examination	May 31

*Prospective students should contact the appropriate academic department for admission application deadlines.
*Tentative date. Notification of dates and times of ceremonies for colleges and schools will be sent to degree candidates as soon as plans are finalized. Please do not anticipate exact dates and times until notification is received.

UNIVERSITY OF FLORIDA CALENDAR

Fall Semester 2002	
2002	
August 9, Friday, 5:00 p.m.	
Last day to request transfer of credit for fall candidates for degrees.	
August 22-23, Thursday-Friday, 5:00 p.m.	
Registration according to appointments.	
August 24, Monday	
Classes begin.	
Drop/Add begins.	
Late registration begins. Students subject to late registration fee.	
August 30, Friday, 5:00 p.m.	
Last day to drop a course or to change sections without fee liability.	
Last day to withdraw from the University with full refund of fees.	
Last day to complete late registration.	

August 28, Tuesday, 5:00 p.m.	
Last day to file address change, if not living in residence halls, to receive all University correspondence.	
September 2, Monday, Labor Day	
All classes suspended.	
September 6, Friday, 3:30 p.m.	
Fee payments are due in full. All waivers must be established. Students who have not paid fees or arranged to pay fees with University Financial Services will be subject to a late payment fee.	
Deadline for receipt of request for residency reclassification and all appropriate documents.	
September 20, Friday, 5:00 p.m.	
Last day student may withdraw from the University and receive 25% refund of course fees.	
Last day to apply at Office of the University Registrar for degree to be conferred at end of Fall Semester.	

4. ZAKLJUČAK

Mnogi poznati univerziteti u Evropi nisu prihvatili „Bolonjski proces“ i obrazuju studente po starim pravilima i svojim dugogodišnjim proverinim načinima. Na univerzitetima koji su to učinili je manje ili više pao nivo kvaliteta svršenih studenata, studije su ubrzane jer je retko ko promenio ove izvorne američke principe u potpunosti.

Na nekim visokoškolskim ustanovama je drastično pao nivo kvaliteta studenata, a činjenica je da će studije biti ubrzane. Na našim visokoškolskim ustanovama je drastično pao nivo znanja svršenih studenata, a činjenica je i da su studije ubrzane. Sam pogled na ovih deset američkih karakterističnih pravila i konstatacija šta se od toga kod nas radi, a šta ne, daje odgovor na pitanje zašto je to tako.

LITERATURA

- (1) Goran Ristić, Obezbeđenje kvaliteta i upravljanje znanjem u visokom obrazovanju, Int. Conf. DQM-2008, Beograd 18.-19. jun 2008.
- (2) Dragan Turanjanin, Menadžment kvaliteta u visokom obrazovanju, Beograd, 2010.